

Svatý František Saleský

narození 21.8.1567 – úmrtí 28.12.1622

Letos si připomínáme 450 let od jeho narození.

V Chieri, kde Don Bosko studoval tak tam byl hostem svatý František Saleský hostem v posledním roce svého života (1622). Seminář v Chieri měl Františka jako svého ochrance. Klerik Bosko si ho od té doby vybral za svého učitele ve vlídnosti a poddajnosti. Celý salesiánský svět si tedy 21. srpna připomene 450 od narození toho, který nejlépe napodobil dobrotu Ježíše Krista.

Nejohroženější skupinou a nejvíc vykořisťovanou v devatenáctém století byli dospívající, mladí dělníci, lidé nevědomí svých práv, a metodu přístupu k těm lidem zvolil Don Bosko něhu. Nebyl sám. Ve Francii i jiní mužové a ženy Boží si tuto metodu svatého Františka Saleského vzali za svůj způsob přístupu k těm nejohroženějším a nejzranitelnějším.



Jeden z nejgeniálnějších salesiánů minulého století, který už ve 33 letech byl děkanem teologické fakulty, ctihodný Giuseppe Quadrio, v jednom ze svých listů odkazuje na laskavost svatého Františka Saleského, které my jako salesiáni se nikdy nesmíme vzdát. Říká, že: „Laskavost a láska ať je duší a stylem tvého kněžského života. Buď dobrý a laskavý vždy a se všemi. Každý, kdo se k tobě přiblíží, ať v tobě vidí živé prodloužení „dobrotu a lidství“ našeho Spasitele. Buď jako on. Považuj se služebníkem všech: jedině šťastný, že se můžeš darovat a být prospěšným. Každého považuj za lepšího, než jsi sám, i tvé podřízené. Ale nebuď otrokem nikoho. Ať tvá dobrota je mužná a velkorysá, nestranná a nadpřirozená. Neklam se, že si budeš myslet, že existuje láska bez pravidel nebo nezávisle na autoritě.

František Saleský je doktor lásky a něhy, světec lásky a také genius projevu lásky a tou je amorevolezza – to znamená něžnost, vlídnost, dobrota, způsob jakým Pán Ježíš získal Petra, když se ho třikrát ptal, jestli ho miluje. Myslím si, že kdyby salesiáni pochopili význam svatého Františka Saleského tak by jeho spisy nevypustili z ruky, protože by chtěli, aby je naučil tomu nejdůležitějšímu: milovat. František napsal Janě de Chantal 300 dopisů a on protože od něho dostala tolik lásky, byla schopna založit 87 klášterů a stát se matkou mnoha dcer.

Kdo tedy byl František a jaká byla jeho doba.

Snad žádná doba se tolik neshodovala s naší jako konec šestnáctého a počátek sedmnáctého století. Je to období, kdy žil a působil František Saleský a kdy také zemřel. Myslitelé tehdy pátrali právě tak jako dnes po rovnováze mezi časem a věčností, po názoru na lidský život, po souladu života a vědy o něm, po shodě toho, co je dáno přírodou, s tím, co člověku určuje Bůh a lidské společenství. Minula už doba velkých objevů a zkušeností křesťanského Západu; renesance a humanismus dobyly svět. Luther a Kalvín vyburcovali nevázané křesťanstvo pozdního středověku ze smyslového snění o Božím království. Jako vichřice řádí reformace nad starou církví. V křesťanstvu stále existujícím, ale rozděleném vládnou vizionářská mystika a extrémní bezvěrecký způsob života.

Náboženství a život jsou dva protipóly nejistoty, která nezná své meze. Princ a biskup Ženevy prožil celý život ve vyhnanství, v Annecy, odloučený od svého biskupského kostela. Celý svůj život pracuje v rozdělené zemi, v napětí, které pronikalo všechno, města i vesnice. Snaží se uvést do života rozhodnutí Tridentského koncilu. Tridentský koncil (1545-1563) je jedním z nejdůležitějších všeobecných koncilů Církve. Byl mimo jiné výraznou odpovědí na dobové náboženské zmatky (protestantismus, kalvinismus – Kalvín umírá 27. května 1564), a tak jsou jeho plodem kromě reformních dekretů zejména věroučné formulace (nauka o Písmu a Tradici, o dědičném hříchu a ospravedlnění, o svátostech), z nichž Církev čerpá po celou svou následující existenci. Savojský vévoda Karel Emanuel I. byl člověk despotický, intrikán, válečník a velice podezřivý. Nebylo míru mezi Savojskem, Španělskem, Francií a Papežským státem. V takové situaci pastoračně působí František a má jedinou zbraň: lásku. Chce dobyt Ženevu láskou a pravdou. Jeho život se proměňuje v nauku. František není myslitel u zeleného stolu. Hlásá to, co žije. Měl však nejlepší vzdělání své doby, byl šlechtic a toto všechno da do služeb Ježíše Krista. Milovat znamená poskytovat kvalifikovanou službu.

Uprostřed tohoto státního, společenského a individuálního zmatku se na přelomu století objevuje první znamení nového, velkého sjednocení křesťanského světa, nová harmonie, která se umí vyvarovat nebezpečných extrémů v

myšlení a citech. Roztržka se hojí. Lidé mohou opět žít křesťansky a zbožně a neplatí to jen pro elitu šlechty a učenců, nýbrž i pro nevzdělané věřící, až dosud utiskované a uváděné do omylů.

U mnohých křesťanů praktický život podle víry spočíval jen v tom, že přijímali učení církve, chodili na nedělní mši a zúčastňovali se slavnostních a nádherných projevů víry a procesí. Přitom se však nestyděli žít v příkrém rozporu s vlastní vírou a modlitbou. Lze považovat za zázrak Boží Prozřetelnosti, že v takových dobách mladé paní šlechtického nebo i prostého původu ve svých rodinách nejen udržovaly ducha upřímné bázně Boží, nýbrž že přes veškerý úpadek svým dětem předávaly také svatou tradici víry.

Těmto ženám, mladým i starým, všech možných společenských postavení bude František adresovat tato slova:

„Usiluješ o zbožnost, předrahá Filoteo, neboť jako křesťanka víš, že je to ctnost Božímu majestátu nesmírně milá. Avšak jelikož malé chyby, kterých se člověk dopustí na začátku nějaké činnosti, postupně stále narůstají, až nakonec jsou téměř nenapravitelné, je především třeba, abys věděla, jak ctnost zbožnosti vypadá. Pravá zbožnost je totiž jen jedna, kdežto nepravých a marných je mnoho; kdybys nevěděla, která je ta pravá, mohla by ses zmylit a jít za nějakou zbožností nenáležitou a pověrečnou.

Arelius maloval na svých obrazech všechny tváře tak, že se podobaly ženám, jež miloval; také zbožnost si každý zobrazuje podle svých představ a náklonností. Ten kdo dodržuje posty, se bude považovat za skutečně zbožného, pokud se postí, i když v srdci bude mít plno zloby; ze samé střídmosti se neodváží omočit jazyk ve víně, ba ani ve vodě, ale do krve bližního jej pomluvou a nactiutrháním ponoří bez okolků. Jiný si bude připadat zbožný proto, že každý den odřiká spoustu modliteb, i když třeba potom k lidem v rodině a v okolí mluví protivně, naduté a urážlivě.

Další velmi ochotně vybírá z peněženky almužnu pro chudé, ale v srdci nenajde dost laskavosti, aby odpustil nepřátelům. Ještě jiný nepřátelům odpustí, ale aby zaplatil věřitelům, k tomu ho musí donutit soudní moc. Všechny tyto lidi považuje veřejné mínění za zbožné, ale oni nejsou zbožní vůbec. Saulovi lidé hledali Davida v jeho domě; Míkol položila do postele sochu bůžka, oblékla ji do Davidových šatů a namluvila jim, že to je sám David, že je nemocný a spí.

Podobně mnozí lidé se halí určitými vnějšími skutky, které patří ke svaté zbožnosti, a svět věří, že jsou to lidé opravdu zbožní a duchovní - avšak ve skutečnosti to jsou pouze sochy a přeludy zbožnosti.

Pravá a živá zbožnost předpokládá, Filoteo, lásku k Bohu, ba není nic jiného než opravdová láska k Bohu. Není to však láska ledajaká: pokud božská láska okrašluje naši duši, nazývá se milostí a činí nás milými jeho božské velebnosti; pokud nám dává sílu ke konání dobra, nazývá se láskou k bližnímu; ale jakmile dospěla k takovému stupni dokonalosti, že nás nejen vede ke konání dobra, ale k tomu, abychom je konali pečlivě, často a rychle, pak se nazývá zbožností.

Rodiče Františka

Je 12. května 1559, ovdovělý šlechtic Ludvík de Sales, Františkův starší bratr, se podruhé žení. Na zámek nevěsty, šlechtičny Janiny z Guasquisu, se sjelo mnoho hostů, přijeli také pán a paní ze Sionazu. Ačkoliv jejich dcera, slečna de Boisy, nosila ještě dětské šatičky a ve vrkočích pentli, vzali ji rodiče s sebou. Na svatbě bylo dětí více. Mohly si hrát na velké verandě se dvěma štěňaty, děvčátka s jedním, chlapci s druhým, protože se neslušelo, aby si hráli společně.

Netrvalo dlouho a malá slečna de Boisy spatřila zajímavého pána Františka sedět u nich v salóne. Zavolali ji, aby si sedla k rodičům u stolku, na kterém byla pro pány láhev červeného vína a skleničky se zlatým okrajem. Maminka řekla dceruše, že smí od pana hraběte přijmout dárek. Podal jí stříbrnou klíčku s malým pestrobarevným papouškem. Zdvořile poděkovala naučenými slovy, ale z očí jí zářila opravdová radost. Věnovala se živé hračce, zatímco dospělí mluvili o věcech, které ji vůbec nezajímaly. Host vyprávěl, že se rozhodl zanechat vojenské a diplomatické služby. Zůstane mu jen titul a povinnosti plukovníka garnisony v Annecy. Panství vynáší ročně patnáct tisíc liber, může finančně zajistit rodinu, pokud mu ji Bůh dopřeje. Rodiče zase hovořili o věnu slečny de Boisy a že prý si rozhodně přejí, aby se manžel jejich Františky jmenoval též de Boisy.

Pojednou pan Melchior vyrušil dívku z okouzlení papouškem a zeptal se jí, zdali by byla ochotna vzít si tohoto příjemného šlechtice za manžela, ovšem, až bude poněkud větší. Ten dodatek Františku uklidnil. Řekla ano, vidouc, že tím působí radost nejen tomu hodnému pánovi, ale i rodičům. Jelikož ráda dělala lidem potěšení, opakovala ještě - mais oui, pourquoi pas? Ale ano, proč ne? Nato nastávající ženich políbil malé nevěstě hebkou ručku a jak sklonil hlavu, všimla si, že má vlasy skoro tak světlé jako její nejmilejší panna Linda. Uplynul rok. A bylo to opět 12. května 1560, kdy rodiče vzali s sebou Františku do Annecy. Jeli k notáři písemně potvrdit, co před

rokem bylo dohodnuto jen ústně. Čas prověřil, že úmysl pana de Sales je pevný. U notáře se malá slečna de Boisy zaradovala, když uviděla opět toho milého pána s Lindínými vlasy. Teď už se na něho usmívala jako na hodného strýčka, ale řeči, co tam dospělí vedli s notářem, Františku vůbec nezajímaly. Že jejím věnem je panství Boisy a že se pan hrabě de Sales bude po svatbě jmenovat de Boisy, to už dávno věděla. Snoubenka zatím zůstane ještě šest let u rodičů. Že ona je tou snoubenkou, Františku nikterak nevzrušovalo, hlavně že zůstane ještě šest let doma, to je přece dlouhá doba. A tak zase na všechno, nač se jí dospělí ptali, ochotně říkala ano, ano, bylo to tak samozřejmé.

Byl slunný májový den Léta Páně 1566. Komorná oblékala slečnu de Boisy do krásných šatů, paní hraběnka pomáhala narovnat široký límec, na kterém dívčí hlavička trůnila jako na talíři. Pozorovala se zalíbením dcerčinu postavu, vzpírající se těsně šněrovačce. Františka by ten pancíř ženské módy nejraději zahodila: "Škrť mě to, špatně se mi dýchá!"

"Jen to vydrž, drahoušku. Nevěsta musí být i postavou krásná."

"Já myslela, že hlavně musí mít duši krásnou," řekla Františka škádlivě. Mamince směla odporovat, rozuměly si. V té době kladla katolická šlechta při uzavírání sňatků důraz hlavně na shodu náboženského vyznání a stavovskou rovnost. Věk byl podružný.

Mezi šlechtou v Savojsku se nalézalo již mnoho stoupců náboženského reformátora Kalvína a katolíci byli touto skutečností nuceni bránit svou víru těsnějšími pouty mezi jednotlivými zbožnými rodinami. Rodiče slečny de Boisy byli věrní katolíci. Rodina Saleských také. To rozhodovalo. Ženichova zbožnost byla opravdová, vyjadřovaná spíše spravedlivým životem nežli zálibou v pobožnostech. Tak se mladička Františka stala paní de Boisy de Sales.

Narození Františka

Ve čtvrtek 21. srpna 1567 se ve velkém pokoji na zámku de Sales narodil chlapeček: bylo to první dítě pána a paní de Boisy. Přišlo na svět o dva měsíce dříve a vypadalo „tak křehké a bez života“, že ho okamžitě nouzově pokřtili ... a uložili do podušek!

Předkové ze strany otcovy představují dlouhou řadu příslušníků venkovské šlechty pánů de Sales, správců rozsáhlých území a vazalů vévody savojského. Rodina de Sales vlastnila své šlechtické diplomy už počátkem 13. století a vydala během staletí jak skvělé dvořany a vojáky, tak i zbožné kněze, učené kanovníky a horlivé mnichy. V Sales, což je blízko zámku Thorens, žijí dva bratři, kteří si tak nádherně rozumějí, že mohou bydlet společně. Starší Louis nosí titul de Sales; jeho tři synové jsou: Aimé, Louis (který bude knězem a velkým společníkem v apoštolátu našeho Františka) a Gaspard. Mladší bratr se jmenuje Francois a před svým sňatkem nosil titul jiného rodinného panství: Nouvelles.

Křest v kostele v Thorens

„Byl to zázrak, že během tak riskantního porodu, mladička rodička nepřišla o život.“ Museli se obrátit na statnou vesničanku z Thorens, Petremandu Lombardovou, aby dítě kojila. Její péče byla účinná: novorozený František nabral dost sil, a tak jeho křest mohli oslavit v kostele svatého Mořice v Thorens už 28. srpna 1567. Když František bude jmenován ženevským biskupem, zvolí si František tento skromný vesnický kostel pro své biskupské svěcení, tam byl „na svátek sv. Augustina pokřtěn, k tomuto kostelu bude mít nedostižnou lásku“. Kmotrem byl Francois de la Flechere, kmotrou urozená paní Bonaventure de Chevron-Villette. Kmotří dají kmotřenci svá křestní jména: nazvali ho František Bonaventura de Sales. Toho 28. srpna byl na zámku veliký jásot: „mnoho urozených i jiných lidí“ se chtělo zúčastnit obřadu a nabídli jim skvělou hostinu. Ani na chudé se nezapomnělo: „Všem rozdávali almužnu od úsvitu až do noci.“

Po šest let zůstává František v Sales jediným synem pána a paní de Boisy. Nebylo riziko, že v rodinném prostředí bude vypadat jako „malý princ“, nebo že jím přímo bude? Tím spíš, že vyzařoval neodolatelné přirozené kouzlo. „Vždycky jsem ho znala jako velmi půvabné dítě s pěknou tváří, přívětivé, milé a nenucené. Byl tak hodný, tak hezky se vyjadřoval, že ho všichni měli rádi, tak při kanonizačním procesu vypovídá Petremanda Lombardová. Je to řeč kojné, o tom není pochyb.“

Tatínek Františka byl sice věřící muž, ale pobyt u královského dvora z něho světce neudělal. Pobyt na královském dvoře v něm zanechal hlubokou i negativní stopu. Přes dobré úmysly, dovedl být hrubý, hýčkal v sobě oprávněné, ale ctižádostivé plány. Plně věnoval správě svých četných statků, což mu zabíralo mnoho času. Přál si syna stejně jako jeho paní, a proto ji také hýčkal.

Tatínek Františka měl pochopení i pro zbožné zvyky a duchovní cvičení své mladičkové manželky, večer, co večer se dokonce společně modlil se služebnictvem. Modlitbu vedla jeho manželka, jasným hlasem. Byl na svou mladičkovu manželku hrdý. I když byla mladička, velice dobře zvládala své úkoly související s četným služebnictvem a čeledí,

s vítáním okolní šlechty, loveckými hostinami, ale i s návštěvami vesnické chudiny a s ošetřováním nemocných zámeckých poddaných. Pán tatínek byl se svojí mladičkou manželkou velice spokojen. Když se pan František ženil, měl třiačtyřicet let - a Francoise de Sionnaz, měla čtrnáct let. Tatínek se domníval, že o budoucnosti syna rozhoduje on. Podle toho tedy Františka bude vychovat. V jeho mysli rostly plány se saleským domem. Druhého nebo třetího syna by církvi rád věnoval, takový byl dobrý a užitečný obyčej - ale prvorozený náležel jemu.

Tatínek Františkovi tedy uložil výchovu, která upevňovala tělo i charakter: „obyčejné jídlo, žádné něžnosti při ukládání k spánku“, hry na čerstvém vzduchu s bratranci Aime, Louisem a Gaspardem, se syny jeho přátel ze sousedství a někdy s chlapci z farnosti. František se naučil jezdit na koni a zacházet s loveckými zbraněmi. V některých bodech se plány pána a paní de Boisy shodovaly. Především to byl úmysl dát synovi katolickou výchovu. Nové reformní hnutí, Kalvinismus nepustošil jenom Chablais a kraj Gex, prosakoval všude. Jenže pán de Boisy chce být plně věrný římské církvi i vévodovi Savojskému, svému lennímu panu.

V Ženevě působí náboženský reformátor Jan Kalvín, který se nepohodl s vlastním biskupem, utekl do Ženevy a založil tam posvátnou diktaturu. Jan Kalvín ostře zakročoval nejen proti opilcům, smilníkům a dalším veřejným hříšníkům, ale taktéž i proti zebřákům. Savojsko je krajem vysokých hor, nádherné přírody; kontemplace krásy bude vždy hrát důležitou roli ve Františkově vnímání světa i v jeho díle. Savojské Alpy jsou nádherné. František se narodil čtyři roky po ukončení Tridentského koncilu. Když mu bylo pět let, došlo v Paříži k tomu, co do dějin vstoupilo jako Bartolomějská noc z 23. na 24. srpna 1572, masakr Kalvínů.

Tatínek byl voják, byl velice prudký člověk, maminka naproti tomu byla velice mírná. Františkovi se dostane velice důkladného a hlubokého vzdělání, ale i solidní duchovní formace. V říjnu 1573 „po prázdninách na vinobraní“ vstoupil František do slavné koleje v La Roche, kde byli vychováváni mladí šlechtici a chlapci z měšťanských rodin, ale i synové sedláků a řemeslníků, kteří měli nadání a jejich rodiče doufali, že tak postoupí na společenském žebříčku. Od roku 1675 je František v koleji v Annecy.

Paříž

Když je Františkovi patnáct let, tak se tatínek rozhodne poslat ho studovat do Paříže. Tatínek chce, aby se František stal doktorem svobodných umění a literatury. Je velmi spokojen se synovými pokroky ve studiu a sní o jeho velké kariéře; savojský senátor, dvorní rada, savojský vyslanec ve Francii, kdoví. Takoví lidé získávají vzdělání jen v Paříži. Jedou s ním i bratranci Aimée, Louis a Gaspard. Čtyři chlapci bydleli společně a nad všemi bděl přísný kněz Déage, který bude studovat teologii na Sorbonně, protože velice touží získat titul doktora. Chlapci poprvé opouštějí Savojsko, jedou na koni do Francie. Cestovali několik dní z jihu na sever a cesta poskytovala malebnou a vzrušující podívanou, mnoho nových podnětů. František si u rodičů nakonec prosadil Jezuitskou kolej Clermont. Kolej vznikla ze školy Ignáce z Loyoly, byla velice známá tím, že používala nové metody mladé historické kritiky v teologii.

Po delší době dovolil Františkovi pán Deage studovat jeho poznámky z teologie. Jeho touha stát se knězem ho neopustila. Mladé Tovaryšstvo Ježíšovo obsadilo svou pařížskou kolej učitelskou elitou, byli tam velice dobří profesori. V latinské čtvrti bylo množství školských institucí, a proto konkurence byla silná. Ve škole těchto humanistů se František seznamuje s antickými autory, které později bude tak rád citovat: Ciceronem, Virgilem, Pliniem Starším, Epiktétem, Platónem, atd.. A třebaže se přednáší latinsky, studuje i francouzštinu, má rád její nestrojenost a hudebnost.

V Paříži tehdy bylo dvacet tisíc studentů. Studenti ovládli veřejný život. Večer panovala na ulicích taková nevázanost, že ztrácela jakoukoliv podobnost s nevinnou zábavou. Ani král a ani šlechta nedávali dobrý příklad. Žít tam zbožně nebylo jednoduché. Proto František v Paříži prožije i svou nejtěžší duchovní krizi, pere se s problémem doby, s naukou o předurčení. Když je mu nejhůř, jde před sochu Panny Marie a tam se modlí:

„Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko.
Neodmítej naše prosby v našich potřebách,
ale ode všeho nebezpečí vysvobod' nás vždycky,
Panno slavná a požehnaná!
Paní naše, prostřednice naše, orodovnice naše,
u Syna nám smilování vypros,
Synu svému nás doporuč,
k Synu svému nás doprovod'.
(svatý Bernard)

František se tuto útěšnou modlitbu pomodlil od začátku do konce. V tu chvíli od něho odstoupilo pokušení zoufalství a oči se mu otevřely. Po této zkušenosti bude moci lépe pomáhat druhým lidem.

František v Paříži objeví komentář věhlasného benediktina Gilberta Générarda k Písni písní. Přednášky benediktina Gilberta Générarda František poslouchal v královské koleji na podzim roku 1584. Byly to přísně vědecké přednášky, Píseň písní však interpretovaly odvážně mysticky: „láska Sulamítky a jejího pastýře“ byla uváděna jako symbol vztahů mezi Bohem a lidským srdcem, mezi Kristem a církví. Pro Františka to byl objev. A od té chvíle už nemohl duchovní život chápat jinak než jako příběh lásky, ten nejkrásnější ze všech příběhů lásky.

Na jaře 1588 dokončil František studia svobodných umění. Politická situace se v Paříži zhoršovala, a tak otec rozhodne, aby se vrátil. Nepochybně tehdy skládá zkoušky k licenciátu a mistrovství stejně jako všichni jeho kamarádi. Nastala chvíle, kdy má začít studovat práva. Když František přijel z Paříže, všichni žasli. Nikomu neujde, že vyrostl a zmoudřel a že ho pravděpodobně čeká velká kariéra. Může být považován za vynikající partii pro šlechtické dcery. František se jako dokonalý urozený pán na veřejnosti nebrání těmto dohadům, ale dovede dát s dvornou jemností najevo, že rozhodně nezamýšlí vázat se na výhodnou nabídku. Jeho otec však rozhodne, že bude studovat práva na univerzitě v Padově.

Studium práv

Padova v Benátské republice byla velmi příjemné město, kde člověk volně dýchal v ovzduší umění italské renesance. Univerzita přitahovala studenty z celé Evropy. Její právnická fakulta s Pancirole a Menocchiem byla tehdy na vrcholu slávy. Neméně slavná byla lékařská fakulta, kde Antonio Vessali v roce 1540 zavedl experimentální metodu. Univerzita v Padově je slavná, je tam asi 20 000 studentů. František si tam najde dobré duchovní vedení, Jezuitu Possevina, který byl velice zkušený, procestoval kus světa. Ten mu řekl: „Studujte seriózně práva. To je v současnosti Boží vůle pro vás.“ A tak se František „velkodušně“ věnuje těmto studiím i v těch nejméně záživných částech programu. Dosvědčují to tři rukopisné sešity jeho Notes de Droit (Právnické poznámky), které se nám zachovaly.

S panem Déagem se dohodl, že i tady bude pokračovat ve studiu teologie, otec to však nebude vědět. Teologii se věnoval s větší chutí než studiu práv. Nenavštěvoval pravidelné přednášky teologie, spíše si osobním studiem, které bezpochyby organizoval Jezuita Possevin, opakoval a prohluboval to, co se naučil v Paříži. Především čte texty velkých učitelů; Augustina, Jeronýma, Bernarda, Jana Chrysostoma, Cypriána (jehož styl ho okouzluje. Jeho oblíbeným učitelem zůstává svatý Tomáš, často se na něho odvolává. Summu má stále po ruce a uchyluje se k ní, „když chce pochopit jiné knihy“.. František si pro studium stanovil pravidla. Tykaly se rozhovorů i společenských setkání. Nenucené se jimi řídil. Kolem něho se šířilo příjemné ovzduší a mezi padovskými kamarády navazoval pěkná trvalá přátelství. Od roku 1589 nosil u sebe a každý měsíc znovu přečetl útlou knížku, která nedávno vyšla v Benátkách: byl to Combat spirituel (Duchovní boj). Tu bude v budoucnu doporučovat mnoha lidem.

Doktorát práv

5. září 1591 bylo Františkovi čtyřiaadvacet. Čas velice rychle letí. Dostal od svého otce dostal příkaz, aby složil zkoušky k doktorátu. Za svého pobytu v Padově napsal František ještě další spis - Pravidla vnitřního a vnějšího života. Promluvil si o tom s duchovní vůdcem Jezuitou Possevinem. Ten s nimi souhlasil. Dvě praktiky si František ponechal na celý život. Tou první je „příprava“, na den. Ráno promyslí věci, které ho čekají: povinnosti, které musí splnit, překážky, které mohou nastat, návštěvy, které je třeba vykonat a které by mohly narušit jeho klid i pravidla chování; ta jej mají vést, aby po celý den plnil vůli Boží. Druhé cvičení nazývá František „tichým duchovním spánkem“. Je to modlitba beze slov a bez rozumových úvah. V duchovní dřimotě si stačí vzpomenout, že nade vším je Bůh. Pán Déage tam získal doktorát z teologie, po devíti letech studií.

Návrat do Savojska a kněžské svěcení

Radost z jeho příjezdu byla veliká. Otec a matka se pohledu na něho nemohli nasytit. Do radosti se mísil i zármutek: paní de Boisy trpěla vážnou slabozrakostí, která jí znemožňovala pohybovat se bez opory přátelské paže. Mohl slušně přijímat své přátele. Při příležitosti Františkova návratu jich přicházelo mnoho. Pán de Boisy měl pro svého nejstaršího syna malý statek, Villaroget. Ten statek byl zařízený pro mladého doktora. Byla tam knihovna plná právnických spisů. Všechno cíleně otec koupil. Otec byl hrdý na učeného Františka a očekával, že syn stráví mnoho času nad svými právnickými knihami. Tatínek měl jasný cíl: František se měl rychle oženit a dostat křeslo v savojském senátu v Chambéry. Gallois se mohl stát knězem a třetímu synu Ludvíkovi bylo určeno stát se maltézským rytířem. Hluboko v sobě nosil František veliký zmatek. O svém povolání „patřit církvi“ nikdy nepochyboval a ještě méně m pochybuje dnes. Ale jak to říct otci, který do něho vložil své největší naděje? A potom, pánu de Boisy je sedmdesát let. František musí podstoupit nejtěžší boj. Svým mírným jednáním dosahuje

toho, že tatínek souhlasí, aby byl vysvěcen na kněze. Svěcení proběhlo 8. prosince 1593 v Thorens, v kostele kde byl pokřtěn. Náplastí otci je to, že bude první po biskupovi a jmenování přišlo od papeže.

Když je František už knězem, může být „uveden“ jako probošt kapituly v Ženevě. Obřad se krátce po Vánocích a biskup si přál mu předsedat. Při této příležitosti pronesl František jeden ze svých nejdůležitějších proslovů, vskutku „programovou řeč“, která bude inspirací pro veškerou jeho činnost probošta a pak preláta. Téma? „Je třeba znovu dobýt Ženevu.“ Tón? Je to výzva k boji - rozumí se, že k boji duchovními zbraněmi! - vždyť „ctihodné kanovníky“ se odvažuje nazvat svými „udatnými druhy ve zbrani“ ...

Abychom lépe pochopili šok vyvolaný tímto projevem, v němž František nenadále odhalil svou jasnozřivost a smělost vůdce - probošt je druhá osobnost v diecézi - stejně jako hloubku záměrů, musíme se znovu ponořit do ovzduší Annecy na konci XVI. století. Ženevská kapitula stejně jako sám kníže-biskup jsou v Annecy ve vyhnanství, zbaveni své katedrály a svého majetku. Je třeba znovu dobýt Ženevu. Čím láskou.

Nejtěžší misie

Kraj Chablais celý odpadl od římské církve a katoličtí kněží byli vyhnáni, kostely byly pobořeny, kříže a obrazy svatých poničeny a spáleny. František se přihlásí, že tam půjde jako misionář. Svým vzděláním, novými pastoračními metodami, ale především svou nesmírnou dobrotou, laskavostí a něhou přivedl kraj zpátky do církve. V roce 1602 se stává nástupcem ženevského biskupa. Do svého biskupského sídla však jako biskup nikdy nevstročí. Jeho biskupským sídlem je Annecy, asi 50 km od Ženevy. Tehdy se jeho pastorační činnost rozvine naplno. Měl asi 400 farností, které všechny navštívil; všude chodil pěšky anebo na koni.

Dbá na důkladné vzdělání kněží a jeho láska k duším ho vede, že píše mnoho dopisů. Za den napsal i osm dopisů. Odhaduje se, že za život napsal asi 6000 dopisů, uchovalo se jich 2136. Jeden jezuita, když objeví u paní Charmoisy dopisy, které jí psal František, přesvědčí ho, aby je vydal jako knihu. V roce 1608 kniha vyšla pod názvem Filotea aneb Úvod do zbožného života. Byl to bestseller. František se dožil 40 jejích vydání. Do dnešní doby to bylo asi 1400 vydání. V češtině vyšla kniha poprvé již v roce 1657, přeložili ji jezuité. František jasně ukázal, že svatým se může stát každý, že dokonalost spočívá v lásce k Bohu a že člověk, i kdyby dělal zázraky, a neplnil své povinnosti, je horší než pohan.

František vnesl svatost do světa.

Potkával mnoho duší, které se chtěly zasvětit Bohu, ale jejich zdraví a tělesná konstrukce jim neumožňovala život v přísných kláštrech tehdejší doby. V roce 1604 potkává vdovu Janu de Chantal. Stal se jejím duchovním vůdcem a pomohl jí k vyrovnanosti. Adresoval jí 300 dopisů. Nejdělní, který jsem překládal, má deset stránek A4. Usoudil, že bude schopna založit v té době potřebné řádové společenství sester zaměřené na sociální a charitativní činnost mimo klášterní zdi. To společenství se jmenuje Řád Navštívení Panny Marie. Jana za svého života založila dohromady 76 klášterů.

Svatý František Saleský byl také mimořádně pracovitý člověk, zůstal symbolem spojení nejčistšího lidského a božského. Byl světcem přímočarosti a prostoty, tolerance a smíření, optimismu v úsudcích, pozorné úcty a lásky vůči všem, a to i za jakoukoliv cenu. Uchovával si také obdiv ke každé lidské činnosti, i té nejmenší, neboť i ta člověka posvěcuje. Františka je nepřítel každého obšírného výkladu. Byl nepřítelem každé nabubřelosti. Utíká se naopak k jasné a logické nauce, která je znamením důvěry v člověka a chloubou transcendentní pravdy. Ve Františkovi vidíme toho, který "raději získával, než odsuzoval". Touto svou metodou přiváděl slabé a odpadlé ke smíření s římskou církví. František přistupoval k lidem metodou demokratického dialogu. Těm, kdo se s ním nechtěli setkat, byly určeny zvláštní plakáty s jeho promluvami. Do všech rodin pronikal laskavým slovem a chápajícím postojem. František byl plodný spisovatel a pochopil, že je třeba psát nejen dobře, ale i hezky. Jeho spisy mají i vysokou uměleckou hodnotu.

František se stal gigantem něhy a jemnosti, ale i svobody. Sváté Janě de Chantal píše: Pravidlem naší poslušnosti, které vám píše velkými písmeny, je: DĚLAT VŠECHNO Z LÁSKY, NIC Z DONUCENÍ. MILOVAT VÍCE POSLUŠNOST NEŽLI SE OBÁVAT NEPOSLUŠNOSTI. Zanechávám vám ducha svobody, nikoli toho, který vylučuje poslušnost a který je svobodou světa; nýbrž ducha, který vylučuje násilí, žádostivost a námitky (List z 14. října 1604). Dieu est le Dieu du coeur humain - Bůh je Bohem lidského srdce (Pojednání o lásce k Bohu, I, XV). Svátý František Saleský je také tvůrcem modlitby, které se užívá při pobožnostech k Božskému Srdci: „Přetvoř naše srdce podle Srdce svého“.

Podle mojí zkušenosti něhu potřebují všichni lidé, ale nejvíce dospívající a staří. Obě skupiny jsou křehké a snadno hluboce zranitelné. Něha znamená říct: Už nežiji já, ale žije ve mne Kristus. Pokud nebudeme „Monstranci, která

v sobě nosí Krista“ nepochopili jsme nic a žili jsme nadarmo a ne plodně jako František Saleský. Jedno přísloví říká, že velikost kněze se nepozná podle toho, jak byl oslavován za života, ale co z něho zbylo po smrti. Po svatém Františkovi Saleském zbylo mnoho, mnoho plodů. Plodí i dnes. I my máme budoucnost ve svých rukou tak jako ji měl on. Světec velmi intenzivně pracoval. Umírá v Lyonu roku 1622, blahověčen byl 8. ledna 1662 a kanonizován byl v 19. dubna 1665, učitelem církve prohlášen roku 1878 a patronem tisku a novinářů roku 1923. Město Annecy, kde je spolu s Janou de Chantal pohřben, je dnes považováno za jedno z nejkrásnějších měst Francie.

200 let od narození velikého znalce ducha svatého Františka Saleského

Tenhle rok 2017 je 200 let od narození velkého apoštola mezi dělnickou mládeží, který znal osobně Dona Boska a často se s ním radil, blahoslaveného Luis Brisson. (* 23. června 1817 - + 2. února 1908). Luis Brisson byl velký znalec svatého Františka Saleského – byl zpovědníkem u sester Navštívení – toho ducha svatého Františka Saleského vnesl do světa dělníků a dělnické mládeže v průmyslovém městě Troeys – asi 150 km na východ od Paříže. Řeholní společnost „Oblátů svatého Františka Saleského“ se zkratkou OSFS je známa také proto, že jejím členem je například salcburský světitel biskup ThDr Andreas Laun. Méně známý je však zakladatel tohoto řádu, který byl blahověčen v roce 2012 v katedrále své domovské diecéze Troyes.

Francouzský kněz Louis Brisson, rozvinul ve své době v Champagni velké hnutí ve prospěch dělníků a pro výchovu mládeže ve školách a v internátech. Když se blahoslavený Louis Brisson na konci svého života podíval nazpět, poznal, že většina jeho díla byla zničena. Francouzský stát rozpustil oba jeho řády, které založil – Oblátky a Obláty svatého Františka Saleského, a kromě toho ještě zabavil veškerý jejich majetek. Jejich školy, které často on sám naplánoval a zřídil, jejich domovy a dílny se náhle vyprázdnily. Nic už nemohl nazývat svým majetkem, ani dům svých prarodičů ve své domovské obci Plancy ve francouzské Champagni, kam se uchýlil, aby tam zemřel – měl 91. let, když zemřel. Byla to vůle Boží? Když je to Boží vůle... Jestli si Louis Brisson ve svých posledních letech života položil tuto otázku, jestli se přitom s Bohem dohadoval nebo ne, to s určitostí nevíme. V průběhu jeho života byla tato otázka po Boží vůli zcela v popředí, nejpozději každopádně tehdy, když se setkal s představenou kláštera Navštívení v Troyes, Marií de Sales Chappuis (1793–1875), a ta mu právě sdělila, že si Bůh přeje, aby založil mužský řád v duchu svatého Františka Saleského. Louis Brisson tomu nejprve nechtěl vůbec věřit.

Požadoval tedy důkazy, a to velmi konkrétní: Jestliže je to opravdu Boží vůle, pak má někdo položit na skříňku milodarů dar v určité výši... a tak se stalo. Jestliže je to Boží vůle, abych založil tento řád, pak mi má během zpovědi jedna žákyně odříkat spontánně citát svatého Tomáše Akvinského, který předem vyhledám... a tak se stalo. Ale Louis Brisson nebyl stále ještě přesvědčen. Požadoval zjevení Ježíše Krista samého, aby konečně uznal, že „dobrá matka“, jak byla Marie de Sales Chappuis už za svého života nazývána, má pravdu: Bůh chce, aby se Louis Brisson stal nástrojem založení mužského řádu. Nakonec se Louis Brisson se podrobil. V roce 1872 založil obláty svatého Františka Saleského.

Znamení doby

Blahoslavený Luis Brisson byl potom velice citlivý ke znamením doby, kterými Bůh zjevoval svou vůli, poznal potřebu poskytnout solidní ubytování mladým dělnicím, které proudily do nových továren ve městě. Přicházely z venkova do měst v době průmyslové revoluce 19. století. Tato iniciativa jeho práce s mládeží brzy vyžadovala pro velký úspěch spolehlivé vedoucí a vychovatelky, které by se o tato díla trvale staraly. Tak přistoupil v roce 1866 spolu se svatou Leoníí Františkou Sales Aviat (1844–1914), bývalou chovankyní sester „Navštívení“, k založení Oblátek svatého Františka Saleského.

Louis Brisson se v průběhu času velmi naučil naslouchat Boží vůli, postavil se k úkolu, který mu svěřil jeho biskup, aniž by se předem zeptal, jestli chce tento úkol přijmout. Jednoho dne dostal dopis, v němž mu biskup děkoval za to, že je připraven převzít vedení nově založeného Sdružení svatého Františka Saleského, která bylo založené v Paříži, na obranu katolické víry. Bylo to dílo pro vzdělávání dospělých k obnově víry v diecézi Troyes. Louis Brisson nevěděl až do té chvíle nic o tomto „obšťastnění“, ale přijal úkol, protože v něm poznal výraz Boží vůle. Postupem času se naučil citlivosti k Boží vůli svými skoro denním stykem s matkou Marie de Sales Chappuis (1793–1875), představenou sester „Navštívení“, o níž byl přesvědčen, že skrze ni a její myšlenky mu Bůh zjevuje svou vůli. Ta ho nutila k založení Oblátů svatého Františka Saleského, on se tvrdě vzpíral, potom v ní poznal hluboce salesiánskou ženu, která žila zcela podle řádových pravidel „Navštívení“, podle duchovního direktoria svatého Františka Saleského.

V tomto krátkém, ale obsažném spisu předložil svatý František Saleský pokyny, jak je možné žít v přítomnosti Boží od ranního vstávání až do uložení do postele večer. Kdo si je prakticky vědom, že žije s Bohem, tomu je jedno, jakou činností se zabývá, postupem času se učí být citlivý pro to, co Bůh chce a co nechce. Ne zoufat, ale

důvěřovat. „Dobrá matka“ předpověděla na smrtelné posteli zakladateli řádu, že jeho řeholní společenstva a jeho díla budou vystavena velkému pronásledování. Neměl by ale nad tím zoufat, nýbrž důvěřovat, že všechno, co vybudoval, navzdory všemu bude mít trvání, protože Bůh sám se bude starat o jeho udržení. Vycházej z této důvěry, mohl Louis Brisson svým bratrům, oblátům sv. Františka Saleského, na kapitule v přednášce 4. února 1891 sdělit: „Když se zdá, že všechno je ztraceno, když se vše obrací naruby a každý se už vzdal naděje, ukáže Pán svoji moc a svůj vliv. Pak bude muset být všem jasno, že jenom v jeho rukou spočívá rozhodnutí a my lidé nezmůžeme nic.“

Když Louis Brisson zemřel 2. února 1908 v domě svých prarodičů, krátce předtím vydraženém, zdálo se být skutečně všechno ztraceno, alespoň ve Francii. Umírajícímu zůstala v této situaci jenom důvěra, že Bůh navzdory všemu ukáže svoji moc, protože lidé už nic nezmohou. A jeho důvěra nebyla zklamána. Navzdory státem nařízenému zrušení v roce 1903 existují Oblátky a Obláti svatého Františka Saleského ještě dnes – po celém světě a také ve Francii. Také vydražený dům prarodičů, sto let po smrti Luis Brisson, je dokonce v novém lesku. Ironie dějin: Oblátům a Oblátkám svatého Františka Saleského bylo během pohřbu zakladatele jejich řádu zakázáno vystupovat v habitu.

V den blahorečení, 22. září 2012, byly přítomny stovky Oblátek a Oblátů z celého světa jako čestní hosté městské správy v Troyes, která pro ně uspořádala slavnostní hostinu. Díla Luis Brisson smí tedy stále důvěřovat v to, že jsou Boží vůlí, že existují a dále budou existovat. Buď vůle Tvá. Co nás může naučit Louis Brisson? Jeho hluboká zkušenost s vůlí Boží? Často se nám vůle Boží zjevuje jako úder tympanů nebo víření bubnů, především tehdy, když se něco děje nebo má být, co nechceme nebo nechceme tímto způsobem. Pak se stane jinak důvěrně známý Otčenáš se slovy „Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi“ skutečnou výzvou, zvláště tehdy, když s touto vůlí Boží je také ještě spojeno nesení kříže.

V takových situacích si můžeme být jisti nejenom přímluvou blahoslaveného Louis Brisson, nýbrž především solidaritou Ježíšovou, který se krví potil na Olivové hoře, dříve, než se probojoval ke slovům: „Můj Otče, jestliže je to možné, ať mě mine tento kalich. Avšak ne jak já chci, ale jak ty chceš.“ (Mt 26, 39) Louis Brisson byl přesvědčen o tom, že právě tehdy, kdy se zdá, že je všechna naděje ztracena, Bůh ukáže svoji moc. Ježíšova smrt na kříži je původním příkladem této křesťanské důvěry. Na konci Velkého pátku není smrt, nýbrž Zmrtvýchvstání velikonočního rána.

Nejčastěji vnímáme vůli Boží ve všedním životě jenom úplně jako tiše pociťovanou a sotva rozpoznatelnou. Je proto zapotřebí určité jasnozřivosti a citlivosti, abychom se naučili rozumět znamením, kterými nám Bůh sděluje svoji vůli, a je zapotřebí „rozlišování duchů“, které nám pomůže uslyšet hlas Boží mezi všemi zvuky a pazvuky, které nás obklopují. To dělá dobře duchovní průvodce nebo průvodkyně jako ona „dobrá matka“, se kterou se můžeme stále znova domlouvat. Především je ale nutné být si vědom skutečnosti, že žijeme stále v přítomnosti Boží, ať bdíme, nebo spíme. Bůh je tady jako vzduch, který dýcháme. Louis Brisson může být pro nás dobrým přímluvcem pro to, abychom byli nejenom citliví pro Boží vůli, ale abychom ji také přijímali, i když se úplně protíví naší vlastní vůli, nebo požaduje od nás, abychom šli po cestách, které se podobají cestě křížové. Může nás přitom podpírat jedna rada Louise Brisson: „To je naše hnací pružina. Zůstávejme každou minutu v ruce Boží.

Upevňujme se v jeho svaté vůli. Chtějme jenom to, co chce Bůh!“

Stejně nám pomůže modlitba, kterou jednou doporučil svatý František Saleský svaté Janě Františce de Chantal (1572–1641) v jednom dopise: „Pane, když chceš, chci také... a když nechceš, nechci také.“

Kongregace inspirované svatým Františkem Saleským

1. Sestry svatého Františka Saleského (nazývané také Salesie), založené v Ponte di Brenta v roce 1740 páterem Domenico Leonati, věnující se výchově chudých rodin.
2. Misionáři svatého Františka Saleského v Annecy (nazývaní Fransaliani), založení v roce 1838 v Annecy páterem Pierre Marie Mérmier na rekatolizaci Francie.
3. Společnost Salesiánská svatého Jana Boska založená v Turíně v roce 1859 pro výchovu chlapecké mládeže.
4. Sestry Oblátky svatého Francesco di Sales, založené v Troyes nel 1866 páterem Louis Brisson a Léoni Aviat.
5. Obláti svatého Františka Saleského, založení v Troyes v roce 1871 páterem Louis Brisson e Sestrou Navštívení Marie de Sales Chappuis.

6. Dcery svatého Františka Saleského založené v roce 1872 v Lugo páterem Carlo Cavina a matkou Teresou Fantoni, věnují se výchově mládeže a nemocným.
7. Salesiánky Dona Boska založené v roce 1872, v Mornese donem Boskem a Marií Domenica Mazzarello, pro výchovu a vyučování ženské mládeže.
8. Sestry Salesiánky od svatých Srdcí, založené v roce 1885, páterem Filippo Smaldone pro výchovu chudých a hluchých. František Saleský je vzývám jako patron komunity hluchých.
9. Sestry Salesiánky Misionářky od Panny Marie Neposkvrněné, založené v roce 1889 uvnitř Kongregace Dcer svatého Františka Saleského.
10. Sestry Salesiánky Nejsvětějšího Srdce Ježíšova založené v Alcantarilla v roce 1890 blahoslavenou Pietà od Kříže, salesiánskou mniškou v Orihuela;
11. Salesiánky Oblátky Nejsvětějšího Srdce Ježíšova, založené v roce 1933 v Bova biskupem salesiánem Giuseppe Cognata.
12. Řád Navštívení Panny Marie založený v roce 1610 svatým Františkem Saleským a svatou Janou Františkou Chantal v Annecy v roce 1610.
13. Sekulární Institut Františka Saleského. Nic bližšího jsem nezjistil.

(zpracoval P. Jan Ihnát, SDB)